

MINISTAR TURIZMA U EKSKLUZIVNOM RAZGOVORU ZA NEDJELJNU SLOBODNU UMJERENI JE OPTIMIST

GARI CAPPELLI

Nadam se da ćemo izvući bar dio sezone

U POSLJEDNJI TRENUTAK

Ako se situacija smiri, ostatak **turističke** godine obilježit će 'last minute' putovanja. U takvom scenariju zasigurno će nam pomoći što smo blizu naših najznačajnijih emitivnih **tržišta**, naša reputacija i prepoznatljivost, gostoprimstvo, sigurnost, kvaliteta te očuvanost prirode

PIŠE RUŽICA MIKAČIĆ

Proteklih su dana oči stotina tisuća ljudi u zemlji bile uprte prema Ministarstvu turizma i Vladi RH u očekivanju financijske pomoći i olakšica uz pomoć kojih će lakše poslovno preživjeti (ne)turističku 2020. godinu. Jer, osim što u Hrvatskoj svaka peta kuna u državnu blagajnu stiže iz turističke potrošnje, u zemlji je oko stotinu tisuća izravno zaposlenih u tom sektoru, te još 108 tisuća obitelji koje se bave obiteljskim iznajmljivanjem, tu je i pedesetak tisuća onih koji u ugostiteljstvu zarađuju svoje plaće, pa još tko zna koliko drugih uslužnih djelatnosti koje su izravno ili posredno vezane uz zaradu od turizma.

Svi su se oni u lancu turističke ponude i potražnje u Hrvatskoj našli na istoj strani. Jer nije sezona uspjeh samo za turističke radnike, nego i svaka frizerka navija za dobru sezonu, jer ako njezine mušterije ne zarade, neće doći ni na frizuru. Isto kaže i mesar, trgovac namještajem, autobusni prijevoznik, pedikerka, prijateljica koja plaću zarađuje u mobilnom operateru, keramičari i drvodjelci, prodavači suvenirna i automobila, kolegica koja radi u banci... I u tom i takvom razmišljanju i laganim pripremama za još jednu plodnu turističku godinu, koja je izvrsno započela rezervacijama, sve su ih poput groma pogodile vijesti o pandemiji koja je pokucala i na naša vrata i najozbiljnije od rata naovamo ugrozila cijeli turistički posao.

Oporavak će trajati

Na strepnju koja se kod svih njih pojavila još prije mjesec dana o tome hoće li i kakva biti ovogodišnja turistička sezona, još uvijek nema odgovora. Ne može ga ni biti. No, ministar turizma Gari Cappelli odradio je proteklih dana za sektor, uz pomoć strukovnih udruga, sjajan posao u pomoći radnicima, poslodavcima, iznajmljivačima u turizmu, koji su za sada riješeni brige oko likvidnosti, očuvanja radnih mjesta, odgode vraćanja kredita i golog preživljavanja. Zato o turbulentnom turističkom danas i sutra razgovaramo s prvim čovjekom struke Garijem Cappellijem.

Međunarodno tržište putovanja je potpuno zamrlo. Kakve informacije i procjene trajanja krize dobivate od naših predstavnika i partnera u inozemstvu, koliko bi sve moglo trajati?

– Cijelo vrijeme smo u kontaktu s naših sedamnaest predstavništava Hrvatske turističke zajednice i svakodnevno dobivamo izvješća. Uključeni smo i u međunarodne turističke organizacije, pri čemu smo odradili i nekoliko videokonferencija. Kao što je i Svjetska turistička organizacija najavila, očekivani pad na globalnoj razini je 30 posto. Znamo koliko je turizam značajan dio mnogih nacionalnih gospodarstava, a pandemija koronavirusa prouzročila je

Hoće li domaći gosti spasiti bar manji dio ove (propale) sezone

U doba financijskih kriza, kakva ova zasigurno jest, turistički sektor je uvijek onaj koji nastrada među prvima, ali isto tako da se među prvima oporavlja

direktan udar na sektor turizma. Putovanja iz Kine naglo su pala u siječnju i veljači, proširivši se na ostatak svijeta u veljači i ožujku. Turističko gospodarstvo je sada u zastoju u mnogim zemljama svijeta i vjerojatno će tako ostati barem do sredine ove godine. Na snazi su mjere ograničavanja kretanja, a čak i kad turistički lanci opskrbe počnu ponovno funkcionirati, oporavak će trajati neko vrijeme s obzirom na međusobno povezane posljedice ekonomske i zdravstvene krize i postupno ukidanje ograničenja putovanja. To će imati velike posljedice za mnoga nacionalna gospodarstva. U tijeku je storniranje dolazaka čak i za glavnu sezonu ili pomicanje rezervacija na 2021. godinu. Mislite li da će mjere Vlade RH turističkom sektoru omogućiti preživljavanje ove poslovne godine?

– Trenutačno je razumljivo da je buking stao, a rezervacije za sljedeće razdoblje se i otkazuju. Na to moramo gledati i s aspekta sigurnosti i zaštite zdravlja, a ne prvenstveno kroz gubitak turističkog prometa. U ovom trenutku procjene za dulje razdoblje je teško odrediti s obzirom na nepredviđeni tijek razvoja pandemije koronavirusa. Paket mjera Vlade RH za gospodarstvo vrijedan je nekoliko desetaka milijardi kuna, a mjere se odnose na sve resore koji trebaju intervenirati u ovoj situaciji. Veliki dio mjera odnosi se na očuvanje likvidnosti i očuvanje radnih mjesta. Svjesni smo činjenice da je turistički sektor značajno pogođen ovom epidemijom te smo

stoga žurno krenuli u osmišljavanje i donošenje mjera koje će, vjerujemo, pomoći u prevladavanju ovog zahtjevnog razdoblja. Važno je napomenuti da će Ministarstvo turizma i Vlada Republike Hrvatske nastaviti poduzimati kratkoročne, srednjoročne i dugoročne mjere kako bi se minimalizirale posljedice i utjecaj trenutačne situacije na turizam i ostale gospodarske segmente.

Koje su specifične mjere Vlade RH baš namijenjene turizmu i koliko će one pomoći sektoru?

– Mjere, među ostalim, podrazumijevaju osiguravanje kredita za likvidnost i radni kapital, uvođenje moratorija na kreditne obveze te uspostavu novog financijskog instrumenta "COVID-19 krediti" za obrtna sredstva za male i srednje poduzetnike. Ministarstvo turizma je u sklopu Vladinih mjera uvelo odgodu plaćanja turističke pristojbe, dok je Ministarstvo financija izmjenama Općeg poreznog zakona omogućilo odgodu plaćanja paušalnog poreza na dohodak. Osim toga, odgađa se naplata koncesijske naknade na turističkom zemljištu u suvlasništvu Republike Hrvatske s ciljem ublažavanja prvog financijskog udara na turistički sektor.

Koliko je ukupno financijsko rasterećenje sektora kroz najvažnije mjere?

– Rasterećenje po osnovi turističke pristojbe procjenjuje se na 164 milijuna kuna, dok će oslobađanje od plaćanja promjenjivog dijela koncesijske naknade turistički sektor rasteretiti za oko 15 milijuna kuna. Nadalje, u sklopu mjera Ministarstva rada i mirovinskog sustava provodi se produljenje trajanja mjere "stalni sezonac", kako sezonski radnici koji primaju naknadu izvan sezone ne bi ostali bez radnog mjesta. Za produljenje ove mjere država će osigurati 11,5 milijuna kuna, a u mjeru je uključeno oko pet tisuća stalnih sezonaca u turizmu i poljoprivredi.

nastavak
na str. 18

NAJVAŽNIJE JE OSIGURATI ZADRŽAVANJE RADNIH MJESTA I LIKVIDNOST TVRTKI I OBRTA U **TURISTIČKOM** SEKTORU

Obiteljske iznajmljivače oslobodit ćemo svih davanja, omogućiti moratorij na naplate kredita...

Učinit ćemo sve što je moguće kako bi **privatni smještaj** bio taj generator rasta nakon izlaska iz ovih nedaća

SRDAN VRANČIĆ / HANZA MEDIA

➔ nastavak sa str. 17

Ponekad se u ovo vrijeme krize zbog pandemije u javnosti stječe dojam da se **turizam** marginalizira u odnosu na neke druge gospodarske grane koje se proklamiraju kao važnije. Je li to točno?

– **Turizam** je sektor koji čini gotovo 20 posto hrvatskog BDP-a te je, osim toga, horizontalna djelatnost koja osigurava **prihode** i radna mjesta brojnim povezanim industrijama. Stoga ćemo zajedno s ostalim resorima u Vladi RH pronaći pravi balans mjera za sve sektore pogođene trenutnom krizom, a **turizam** će svakako dobiti zasluženo mjesto i pomoć koja mu je potrebna da prebrodi sadašnje stanje i razdoblje koje slijedi nakon okončanja krize.

Jeste li zadovoljni suradnjom strukovnih udruga iz turizma s Ministarstvom i kako komunicirate za vrijeme ove krize?

– U ovakvim kriznim situacijama neophodna je učestala interakcija javnog i privatnog sektora radi pravodobnog djelovanja. Vjerujem kako cijeli **turistički** sektor podupire dosadašnje napore koji se poduzimaju u cilju što efikasnijeg premošćivanja gospodarskih i drugih izazova. Kontinuirano dobivamo vrijedne prijedloge za premošćivanje ove situacije od strane raznih strukovnih udruga koje djeluju u **turističkom** sektoru, te sve redom sagledavamo i pokušavamo uklopiti u zakonodavne izmjene i gospodarske mjere Vlade RH koje će se donositi u nekoliko krugova.

Što biste poručili obiteljskim iznajmljivačima koji su već u anketi kazali da su izgubili

oko 50 tisuća kuna u ovoj godini, a boje se da će gubici biti i puno veći?

– **Smještaj** u domaćinstvu čini najveći udio smještajne ponude hrvatskog **turizma** te su stoga privatni iznajmljivači važni dionici našeg sektora. Vjerujem kako se u posljednje vrijeme velik broj njih zadržavao radi **ulaganja** u povećanje kvalitete i proširivanje ponude. Uz **promet** i **prihode** koje smo ostvarivali proteklih godina takvo je **ulaganje** bilo logično i održivo.

Poticaji za domaće turiste

Međutim, u doba financijskih kriza, kakva ova zasigurno jest, **turistički** sektor je uvijek onaj koji nastrada među prvima, ali isto tako je iskustvo pokazalo da se među prvima oporavlja. Štoviše, za **turizam** se kaže da je pokretač razvoja ekonomije nakon izlaska iz krize. Stoga smo osobama koje pružaju ugostiteljske usluge u domaćinstvu i na OPG-u ukinuli plaćanje pola iznosa godišnjeg paušala **turističke** pristojbe za osnovne ležajeve i cijeli iznos paušala za pomoćne ležajeve.

Dodatno, Vlada RH učinit će sve što je moguće, osloboditi sektor svih davanja, omogućiti moratorij na naplate kredita i slično, kako bi privatni **smještaj** bio taj generator rasta nakon izlaska iz ovih nedaća. I vaša obitelj se desetljećima bavi **turizmom**. Kakva je situacija u vašim rezervacijama obiteljskog iznajmljivanja i što očekujete od sezone?

– I moja obitelj u tom segmentu dijeli jednaku sudbinu kao i svi ostali, ne računamo na rezervacije i **prihode** dok se situacija ne razriješ. Vjerujem kako ćemo svi zajedno uspjeti ovo prebroditi te vratiti goste kada bude sigurno putovati.

U sadašnjoj situaciji mnogi razmišljaju o vremenu iza pandemije pa se rješenje vidi u domaćim gostima. Koliko je to realno u situaciji kad je pola milijuna zaposlenih u zemlji na minimalcu?

– Hrvatska na čelu sa Stožerom civilne zaštite odlično upravlja nastalom zdravstvenom situacijom i, unatoč daljnjem povećavanju broja oboljelih, širenje zaraze je pod kontrolom, što znači da smo se pripremili bolje od brojnih europskih zemalja, za koje izražavam žaljenje zbog situacije u kojoj se nalaze. Stoga smatram kako je Hrvatska i dalje sigurna zemlja te držim kako će, nakon smirivanja zdravstvene krize i postupnog ukidanja mjera ograničenja rada i kretanja, Hrvati uspjeti provesti bar dio odmora na moru ili u kontinentalnom dijelu naše zemlje.

Što se tiče njihove **potrošnje**, teško je prognozirati kolika će ona biti. To će ovisiti o razmjerima najnovije ekonomske krize u kojoj se trenutno nalazimo, a za koju je vrlo teško procijeniti koliko će trajati te kolike će razmjere poprimiti.

Hoće li država vaučerima ili na neki drugi način potaknuti domaća putovanja i oporavak sektora nakon pandemije?

– Pripremili smo **projekte** kao što je već nadaleko poznata Hrvatska **turistička** kartica (**CRO kartica**) i akcija "Tjedan odmora vrijedan", koje smo, nažalost, zbog pojave pandemije koronavirusa stavili u mirovanje. Sve potrebne predradnje za oba projekta kojima je cilj poticanje domaćih **turističke potrošnje** odradene su te vjerujem kako ćemo ih moći upotrijebiti za poticanje domaćih putovanja nakon ponovne uspo-

Nakon smirivanja zdravstvene krize i ukidanja mjera ograničenja rada i kretanja, držim da će Hrvati uspjeti provesti bar dio odmora na moru ili u kontinentalnom dijelu naše zemlje

Pripremili smo projekte kao što je već nadaleko poznata Hrvatska turistička kartica (CRO kartica) i akcija 'Tjedan odmora vrijedan'

Rasterećenje po osnovi turističke pristojbe procjenjuje se na 164 milijuna kuna, dok će oslobađanje od plaćanja promjenjivog dijela koncesijske naknade turistički sektor rasteretiti za oko 15 milijuna kuna

stave normalnih **turističkih** tokova.

Dodatno, izmjenama Zakona o pružanju usluga u **turizmu** dane su ovlasti ministru da u uvjetima posebnih okolnosti pitanja vezana uz raskid ugovora o putovanju u paket aranžmanu uredi na način da **turističke** agencije, umjesto povrata novca zbog nerealiziranog putovanja, mogu nuditi vaučere koji će biti osigurani policom osiguranja.

Mislite li da će položaj Hrvatske i činjenica da smo bliska autodestinicija biti naš adut u oporavku **turizma**?

– Još se uvijek iskreno nadam da ćemo uspjeti izvući bar dio **turističke** sezone. Ako to bude tako, ako se situacija smiri, ostatak **turističke** godine obilježit će "last minute" putovanja. U takvom scenariju zasigurno će nam pomoći što smo blizu naših najznačajnijih emitivnih **tržišta**. Ali osim toga, pomoći će nam i naša reputacija i prepoznatljivost koju smo gradili posljednjih godina, a odnosi se prvenstveno na gostoprimstvo, sigurnost, kvalitetu te očuvanost prirode.

Radna mjesta i likvidnost

Sustav **HTZ-a** financira se gotovo jedino iz članarina i **turističke** pristojbe, što se u idućih "3+3 mjeseca" neće plaćati. Mnoge **turističke** zajednice su već sada praznog računa. Kako će im se pomoći da prežive bez osnovnog **prihoda**?

– S obzirom na donesene mjere Vlade RH za pomoć gospodarstvu koje se dijelom odnose i na odgode plaćanja turističke članarine i **turističke** pristojbe, poduzeli smo određene korake i dogovore s Hrvatskom bankom za obnovu i razvitak oko osiguravanja sredstava za likvidnost sustava **turističkih zajednica**.

HBOR će omogućiti praćenje pravnih subjekata po programu Trajna obrtna sredstva putem poslovnih banaka. U pripremi novih mjera, HBOR će voditi računa o turističkim zajednicama i uključiti ih u prihvatljive pravne subjekte za financiranje po Modelu podjele rizika zajedno s poslovnim bankama, kao i za potencijalno direktno financiranje.

Odgovornost za zaduživanje TZ-a bit će na predsjednicima turističkih zajednica, odnosno načelnicima, gradonačelnicima, županima?

– Izmjenama Zakona o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog **turizma** koje su usvojene na sjednici Vlade u četvrtak, omogućeno je veće financijsko zaduživanje turističkih zajednica u vrijeme posebnih okolnosti, a predsjednici TZ-ova donosit će odluke o visini zaduživanja koja su im potrebna za održavanje "hladnog pogona". Izmjenama istog Zakona dana je i ovlast ministru da pravilnikom odredi iznos koji se u odnosu na ukupne **prihode** može koristiti za troškove plaća zaposlenih u **turističkoj** zajednici, a koji su do sada bili ograničeni na 40 posto **prihoda**. Da ste običan **turistički** radnik koji je trenutno bez **prometa** i **prihoda**, što biste poručili ministru Cappelliju u ovom trenutku, što je najvažnije napraviti?

– Najvažnije je osigurati zadržavanje radnih mjesta i likvidnost tvrtki i obrta u turističkom sektoru kako bi nakon okončanja krize mogli nastaviti čim prije raditi. Osim toga, potrebno je mnogo strpljenja, brige za zdravlje svih u sektoru te uvjerenje kako ćemo i iz ove situacije izaći još jači, s novim iskustvima za prevladavanje poteškoća.